

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plvtarchi Chaeronensis Moralia, Qvae Vsvrpantvr

Svnt Avtem Omnis elegantis doctrinæ Penvs : Id est, varij libri: morales, historici, physici, mathematici, denique ad politiorem litteraturam pertinentes & humanitatem : omnes de Graeca in Latinam linguam transscripti summo labore, cura, ac fide

Plvtarchi Chaeronensis Ethicorum Sive Moralium

Plutarchus

Impressum Francofor. ad Mœn., M.D.LXXXII

De esu carnium, oratio prior

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-351

re: sed manus torpens præ inflammatione vulneris, conatum non pertulit. Insit ergo eos rem tentare, ac nihil metuere, utrò animos addens non vulneratis. alij squaliter exproubrauit lacrymas & nimium mortorēm, alios desertores appellauit, qui opem ipsi ferre non auderent. altaque voce testatus est ad socios, Neminem pro ipso debere timendum esse. nam si vos, aiebat, pro me trepidatis, nō credetur me nullo mortis metu teneri.

10 PLVTARCHI DE ESV CARNIVM,
oratio prior.

Vero quæris, qua ratione inductus Pythagoras esu carnium abstinuerit. At ego miror quomodo affectus, quo animo, qua ratione impulsus homo ille fuerit, qui primus ore suo tangere cadaver, & mortui animalis carnes gustare aggressus, mortuorum corporum ac simulacrorum mensas proposuit, ac pro obsonio & alimento habuit membra, quæ modū mugiebant, vocem edebant, movebantur, & videbant. Quomodo oculi sustinuere conspectum cœdis, cum animal iugularetur, pelle spoliaretur, in frusta searetur? quomodo odorem nates tulerunt? qui gustatum non auertit inquinatio, aliena tangentem vlera, letaliumq; vulnerum succos & sa-
15 litem haurientem? Fignitum est hoc & fabula,
Vellerare peperant: carnes veribus quoq; in ipsis
Mugitum edebant affa, crudaq; boabant.

At qui cœna hæc vere est monstrosa. esurire aliquem adhuc, mugientia animalia, & docere ijs vesici, quæ viuant adhuc, & vocem edunt, ac disponere condendi, assandi, appouendi, q; modos. Is quærendus fuit, qui primus ista cepisset, non qui sero tandem ab ijs destitisset. Enim uero primi isti, qui carnis sunt aggressi, omnem fortasse culpā in inopiam reiecerint. nō enim cupiditatibus iniustis capti, & in-
30 ter copiam omnium rerū libidine elati ad voluptates quæ à natura & societate animantium essent alienæ prouecti eos contulerunt. Quibus si in præsentia sensus & sermo dare-
tur, haud dubie sic nos compellarent: O beati, qui hodie vi- ^{primorū}
uitis, & dijs cari, quale vobis contigit æcum, qui omnium ^{omnium} retum abundantia sorte oblata perfuijmini? quam multa exstus.

Odiss. 4.

395.

vobis nascuntur, quam locuples rerum vobis vindemia? quantum è campis diuitiarum, quantas è stirpibus voluptates percipitis? ita quidem ut potiri illis & luxuriare vobis abiq; vlla pollutione detur? Nos autē tristissima exceptit & apprimē terribilis ætas, cūm in immēsam atq; difficilimam, primi ortus incidissimus in opiam. Adhuc ecclum occultabat aer ac stellas, turbido & penetratu difficulti humore confutas, igniq;, & ventorum æstibus, nondum suo loco Sol fixus hælerat, nondum certum conficiebat cursum, nondum ortus eius occasusq; definitis distinguebatur limitibus: neque suis statim conuersioribus frugifera tempestatum anni internalla discernebantur. Tum terra fluminū in compositis eluuijs vastata erat: multa ob paludes informia, cœno alto, saltibus in frugiferis & syluis erant inculta. Immī ad producendos mites fructus, ad artem culturæ nullū suppetebat instrumentum, nulla sapientiæ machina. neq; fames moram patiebatur, neq; annuēsarium tempus semens facta exspectabat. Quid ergo mirum, si animaliū carnibus vñsumus præter naturam eo tempore, quo cœnum edebatur, & cortex vorabatur ligni, & gramen inuenire virens, aurora dicem alicuius herbe fortunatum putabatur? qui verò glandem gustassent atq; comedissent, præ voluptate choros circa querum aliquam aut fagum duxerunt, vitæ datricum eam, matrem, nutricemque appellantes? hanc enim eius seculi festiuitatem vnicam nouerant homines, reliqua omnia perturbationis ac tristitia plena erant. Vos autem quomodo nunc rabies quedam & œstrus agit ad cædes sceleratas, in tanta rerum necessiarum abundantia? Cur terram mendacio grauatis, tanquam alere vos que nequeat? cur legiferam Cererem impie offenditis, cur Mansuetum & Co mem hac contumelia afficitis, ut non satis vos ab illis accipere præ vobis geratis? Non pudet mites fructus eū sanguine & cæde miscere? Dracones, pantheras, leones, dum sacerdicia accusatis, ipsi interim improbis cædibus eorum feritati nihil ceditis. quippe ijs ea animalia alimentum, vos obsonium vobis paratis. Non enim leones & lupos, eorum vlti iniurias, voramus: sed his omisis, innocua, mansueta, & stimulis dentibusq; ad lādendum carentia interficiimus. quæne Hercle pulchritudinis, venustatisque gratia videtur natura produxisse. Ac perinde facimus, ac si quis exundantem cernens

cernens Nilum, à quo terra impleatur genitabili ac frugi-
 fero fluore, non admiretur cius vim, secundam mitissima-
 rum ac vitæ vtilissimarum frugum, sed sicubi crocodilum
 innatare, aut aspidem deuolui, muscarumque videat feram
 & impuram nationem: has vituperationis causas proferat.
 Aut si quis solū hoc tellurem q; cernens mansuetis frugibus
 refertam, fetamq; spicis, dispiciens deinde in segrete ista lo-
 lij aristam aut orobanches, frugum omissa lectione, isthac
 incuseret. Quid, si quis orationem rhetoris in iudicio ac pa-
 tro trocinio sentiat ferri ad depulsionem periculi, aut demon-
 strationem & coartationem facinorum, que non simpliciter,
 neq; tenuiter incitata fluctuat, multis simul motibus vario-
 rum animorum instructa, & ingeniorum, quæ diuersis sunt
 auditoribus, aut iudicibus, aut excitandis aut mutändis, aut
 etiam placandis atq; sedandis: omissis istis, neque reputans
 aut metiens operam impensam, arq; contentionis magnitu-
 dinem, aliqua vocabula non rectè prolata excerptat, que in-
 ter orationis impetu elapsa sunt: eoq; nomine oratorem
 ipsum vituperet? * Sed nihil nobis verecundiam incutir,
 non color floribus certans, non vocis concinna suauitas,
 non solertia, non puritas in victu, nō summa prudentia mi-
 serorum animalium: exiguae carunculæ gratia spoliamus
 ea Sole, luce, & vita tempore ijs dum naſcerentur destina-
 to. Deinde quas emitunt ea voces, putamus indistinctas es-
 se, non deprecationes singulorum, non obtestationes, quo-
 uis eorum dicente: Non deprecor si necessitas te cogit, in-
 iuriā deprecor: interfice vt cibum habeas, noli interfice-
 re vt suauius edas. Proh crudelitatem. Atrox quidem est
 res, videre appositam homini diuerti mensam, qui coquis v-
 tatur sua oblatione de cadaveribus qui confiant. Atrocius,
 videre sublatam. plura enim reliqua sunt quam quæ sint
 vorata, ergo reliqua frugis sunt imperfecta, & cum apposi-
 tis abstinuerint, non finiunt alios carnes reculatas scindere,
 cum non pepercerint viuis. Verum enim uero accepimus
 istos homines hoc dicere, esum carnium habere à natura
 initium. At non à natura hominem hoc habere vt carnes
 edat, primùm ipsa corporis humani demonstrat constitu-
 tio. Non oris vncus, non vnguis acumen adeſt, non denti-
 um asperitas, non ventris robur, non calor spiritus, quo
 subigere & mutare possit carneam molem. Sed iam tum ipsa

Contraria
 turam esse
 carnium
 sum.

dentium laxitate, oris exiguitate, lingua mollicie, & spiritus ad concoctionem imbecillitatem, esum carnium eiurat. Quod si contendis te natum esse ad hoc cibi genus sumendum, primùm id quod vis edere, ipse interfice, idque tuos solius opera, non secespita vrens, non malleo, non lecuri. sed sicut lopi, vrsi, & leones ipsi necant quæ vorare revolunt, ita tu morsu bouem, aut ore suum neca, ouemque aut leporem irruens in viuum etiamnum diripe, sicut istæ feræ. Sin exspectas dum moriatur, vererisq; præsentem animam è carne expellere: cur contra naturam edis id quod anima est 10 præditum? Immò nemo anima cassum & mortuum animal ita edit sicut est elixant, assant, ignis & condimentorum ope mutant, cædemque medicamentis innumeris amoluntur, vt gustatus deceptus alienum alimento admittat. Et verò scitum est illud Laconis, qui cum in cauponā emis- 15 set pisiculum, idque caponi coquendū tradidisset, atque caseum, & acetum, oleumque ab eo postularetur: Quid, inquit? an si isthac haberem, piscem emissem? Nos autem ita flagitosas inter cædes istas luxuriamus, vt carnem obsonij nomine dignemur. deinde obsonijs indige- 20 mus ad ipsam condiendam carnem, admiscentes oleum, mel, vinum, garum, acetum, aromata Syriaca & Arabica, haud aliter, ac si te vera cadauer humi condendum contiremus. Etenim carnes, quas edimus, hoc modo disfluentes, emollitas, ac quodam modo putrefactas difficile est 25 à concoctione subigi. Quinetiam superatae vi concoctionis carnes, cruditates tamen molestas gignunt. Diogenes verò crudum polypum vorare sustinuit, vt amoliretur concoctionem, qua ignis obsonia conficit. & sacerdotibus multisq; alijs circumstantibus, caput pallio velans, polypumq; 30 ori admouens, Pro vobis, inquit, ego me periculo obijcio. præclarum me hercle periculum, scilicet vt Pelopidas pro Thebanorum, Aristogiton pro Atheniensium libertate, ita philosophus aduersus crudum polypum decertauit, vt vi- 35 tam humanam efficeret. Porò carnis esus non modò ppter naturam corporibus nostris accident, sed satietatem etiam crassiciemque ingenerant. Vinum enim & carnium esus, corpus quidem robustum validumq; faciunt, animos autem hebetant. Ac ne athletas adducendo offendam, utar cognatis exemplis. Bæotos nos Attici crastos, stupidos, ito- lidos

Damna ex
efucar-
nium.

lidos maximè ob voracitatem appellauerunt, atque adeò
sues, & Menander

--- mandibulas habent.

& Pindarus. Notum verò est, secundū Heraclerum animam
ſiccām esse optimam atq; ſapientiſſimam. Id quoq; cōſtat,
vafa vaca cū pulsant ſonitum reddere, impleta obmu-
tſcete. ærea vafa icta vocem in orbem diidunt, niſi quis in-
iecta manu obthureat atque inhibeat. Oculus etiam humo-
re occupatus abundante hebeticit, & officium ſuum facere
nequit. Solem per aerem humidum, vaporumq; multitudi-
nem crudorum inuenies, non purum aut ſplendidum, ſed
obſcurum & caliginoſum dubioque lumine conſpicimus.
Ita profeclō etiam in corpore replete & turbido, alienisq;
cibis grauato, omnino neceſſe eſt ſplēdōtem animi lucem-
que retundi, atque conturbari, vagarique & ad viles res cer-
nendas ſe conſerre, cūm ad coſideranda ea qua aliquid
habent diſſicultatis, nihil ei ſit acuminis atque virium. Iam
abſque h̄c eſſent, qui non maxiſi faciat adſuefactionem
ad humanitatem? qui enim lēdere vellet hominem, ita
benignè & humaniter aſſetum animo ad aliena & non co-
gnatorum ſibi mala? Nudiſtertius diſſerens, mentionem
feci Xenocratis: & quod Athenienses poenam ab eo exge-
runt, qui viuo arieti pellem detraherunt. non eſt autem, pu-
to, viuum torquens deterioř eo qui interficit. Sed nimisum
magis ea ſentimus quaꝝ conſuetudini, quaꝝ naſtre re-
pugnant. Initium autem noſtræ opinionis, magnum illud
& facili mysterij germanum, ignauisq; (vt ait Plato) & mor-
talia ſapientibus incredibile, equidē vix audio verbiſ attin-
gere: tāquam cū nauim in tempeſtate gubernator torquet,
aut in theatro ſcenalabāt, machinam tollit poeta. Tamen
nihil obſtar quo minus Empedocleam ſentientiam proce-
mij loco præcīnam. Quod enim noſtræ animæ mortalibus
corporibus ſunt illigatae, id ita interpretatur, quidē poenæ
ea cædiū & elus carnium pendant. Quanquam h̄c qui
dem oratio viderur eſſe antiquoſ. Quaꝝ enim fabule ferun-
tur de Baccho membratim diſcerpto, & quaꝝ aduerſus eum
conati ſint Titanes, vtque gaſtauerint cæſi cadauer, puni-
tiq; & fulminibus icti perierint: ſermo eſt qui ad noſtos re-
fert natales, ſecundumque ortum. Brutam enim in nobis
animæ facultatem, incompoſitam & violentam, non

diuinam, sed à genio profectam, veteres Titanas appellau-
runt. eaq; est quæ dat pœnas.

PLUTARCHI DE CARNIVUM ESV,
oratio posterior.

RATIO nos hortatur, vt recentibus alacribusq;
cogitationibus ad disputationem de carnium
esupridianam reuertamur. Est verò, vt aiebat
Cato, difficile verba facere ad ventres auribus
carentes: haustusq; est à plerisq; consuetudinis ille è varijs
mixtus ac confusus potus, Circaxi cyeonis instar pariens

Frandes, & gemitus, cruciatus, atq; dolores.

Vita de-
licia.

neq; facilè hamus eximi potest esus carnium, voluptatis cu-
piditate occupatis ac tanquam transfixis. Evidem conve-
niebat, vt quo more hominis mortui ventrem execant, at-
que aduerso Sole concissum abiecint, eū innuentis fuisse
causam omniū quæ in vita peccauit homo: ita nos gulæ cæ-
disq; studio euulso, reliquū vitæ tempus castè exigere, quā-
do ipse venter non ad cœdes impellit, sed in temperantie no-
stra culpa ijs polluitur. Veruntamen si fieri nequit ut planè
vitemus esum carnium, & consuetudo facit ut nos pudeat
isto peccato abstinere: saltem cum ratione peccemus. Edam-
us, inquam, carnes, sed fame, non luxuria impulsu: inter-
ficiamus animal, sed miserantes & dolentes, non insultan-
tes & excruciantes. qualia nunc multi multa perpetrāt. alij
verubus ignitis porcos iugulāt, vt ferri tinctura sanguis ex-
stinet atque diffusus carnem molliat delicatamq; reddat.
alij vberibus suum fetarum instantे iam partu insiliunt ea-
que calcant, vt sanguinem & lac & tabum fetus simul in-
terfecti inter matris dolores eximentes (proh piacularis lu-
piter) maximè inflamatam animalis partem vorent. alij
grues & olores oculis confutis inclusos in tenebris sagi-
nant, alienis temperamentis atq; condimentis gustum no-
uum obsonio suo conciliantes. Vnde apprimè manifestum ij
fir, non alimenti aut vslus necessitatise gratia, sed ob satie-
tatem, luxum & prodigalitatem nefas hoc ad voluptrē pa-
randam fuisse cōuersum. Proinde sicut libidinem in mulie-
ribus suis non explentes, omnia tentando ac incestis cupi-
titatibus vagando tandem ad infanda prolabantur: sic

circa